

**Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Humanitar Kolleci**

Təsdiq edirəm:
Tədris işləri üzrə direktor müavini:
_____ İ.Əyyubova

" _ " " _____ " 2019-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: Məktəbəqədər təlim və tərbiyə.

Şöbə: Pedaqoji

Fənn Birləşmə komissiyası: Kimya biologiya və meşəçilik.

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası.

Kodu: IPF – B012.1

Tədris ili: (2019 tədris ili) semestr: yaz

Tədris yükü: cəmi: 60saat. Auditoriya saati - (30 saat mühazirə, 30 saat seminar)

Tədris forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit: 4 kredit

Auditoriya N:

Saat: I və II günlər. 8³⁰ - 13⁴⁵

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi və elmi adı: Kərimova Cəsarət Tahir qızı

Məsləhət günləri və saati: III və V günlər. 14⁰⁰ – 15⁰⁰

E-mail ünvanı:

FBK-nın ünvanı: Lənkəran ş. Ş. Axundov, 31

III. Təvsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodik vəsaitlər:

Əsas

1. 1.H.M.Hacıyeva, Ə.M.Məhərrəmov «Ətraf aləmlə tanışlıq»
2. 2.H.M.Hacıyeva «Həyat bilgisinin əsasları»
3. Ətraf aləm və təbiətlə tanışlıq fənninin tədrisi metodikası.
Bakı Sənaye Pedaqoji Kolleci 2015
4. Ü.S.Kərimov "Təlim metodları – Bakı 2007."
5. Vəqif İsmayılov, Novruz Zeynalov, Təranə Tağıyeva, Ülviyyə Quliyeva
"Həyat bilgisi" ali məktəb bakalavrları üçün.

6. Ekologiyaətrafmühitvəinsan. Bakı- 2006 Q.Məhərrəmov, M.Xəlilov.

7. **İnternetresursları.**

IV. Fənnintəsviri.

Orta ixtisas təhsili məktəblərinin “Məkabəqədər təlim və tərbiyə” ixtisasında tədris olunan “Ətraf aləm və təbiətlə tanışlığın tədrisi metodikası” fənninin tədrisində başlıca məqsəd tələbələrin dövrün tələblərini əks etdirən bağça müəllimi kimi yetişdirilməsinə imkan yaratmaq ,tərbiyəçi-müəllimlərə lazım olan bilik və bacarıqları aşılamaq,təlimin təşkili formalarını tədrisdə ustalıqla həyata keçirmək yollarını öyrətməkdir.Bunun üçün tələbələrə bir sıra metodiki məsələlər aydınlaşdırılır, gələcəkdə öz işlərində tətbiq etmələrinə kömək göstərilir. Tələbəyə tədris prosesində əldə etdikləri bilikləri pedaqoji təcrübə zamanı həyata keçirmək nəzəri məsələləri praktikaya tətbiq etmək yolları öyrədilir.Eyni zamanda məktəbəqədər qruplarda “Ətraf aləm “in tədrisinin metod, forma və yolları geniş şəkildə izah edilir,onlara dair nümunələr verilir.Orta ixtisas təhsilinin tədris planına əsasən tədris edilən “Ətraf aləm və təbiətlə tanışlığın tədrisi metodikası “fənni uşaq bağçalarında işləyəcək tərbiyəçilərin peşəkar hazırlığını ,ətraf aləm və təbiətlə tanışlığın mahiyyəti müəyyənləşdirilir.

V. Fənnin məqsədi.

- .Ətraf aləm və təbiətlə tanışlıq metodikası kursunun məqsəd və vəzifələrini izah edir ;
- . canlı və cansız təbiət haqqında məlumat verir;
- .təbiətin uşaqların həyatında rolunu izah edir;
- .təbiətin qorunması yolları haqqında məlumat verir;
- .Vətənimizin təbiəti haqqında məlumat verir;
- .uşaqların ekoloji tərbiyəsinin əhəmiyyətinin izah edir;

VI. Davamiyyətə verilən tələblər:

Dərsdə davamiyyətə görə verilən maksimum bal 10 baldır.Balın miqdarı əsasən: tələbə semestr ərzində fənn üzrə bütün dərslərdə iştirak etdiyi halda ona 10 bal verilir; semestr ərzində fənnin tədrisinə ayrılan saatların hər buraxılan 10%- nə 1 bal çıxılır; Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı normativ sənədlərdə müəyyən olunmuş həddən yuxarı (25%-dən çox) olduğu halda tələbə həmin fənnə imtahana buraxılmır və onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır və sonradan onun haqqında müvafiq qərar qəbul edilir.

VII.Qiymətləndirmə:

Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 10 bal sərbəst işlərin tərtib olunmasına görə, 10 bal seminar və laboratoriya dərslərindəfəaliyyətinə görə,20 bal kollektivumlara görə,10 bal dərslərə davamiyyətinə görə.

İmtahandaqazanılanballarınmaksimummiqdarı 50-dir.

İmtahanbiletinəbirqaydaolaraqfənniəhatədən 5 sualdaxiledilir.

Qiymətmeyarlarıaşağıdakılardır:

-10 bal- tələbəkeçilmiş material dərindənbaşadüşür, cavabıdəqiqvəhərtərəflidir.

-9 bal-tələbəkeçilmiş material tam başadüşür, cavabıdəqiqdirvəməövzununmətnini tam açabilir.

- 8 bal-tələbəcavabındaümunixarakterlibəziqüsurlarayolverir;
- 7 bal- tələbəkeçilmiş material başadüşür, lakin nəzəricə hətdən bəzi məsələləri əsaslandırabilmişdir
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.
- 5 bal-tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəritəvar, lakin fikrini əsaslandırabilmişdir;
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəritəvar.
- 0 bal- sual cavabı yoxdur.

Tələbənin imtahan da topладыğı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır.

Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester

ərzində tədris fəaliyyətinə təcisində topладыğı bal əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

91-100 bal- əla (A)

81-90 bal- çox yaxşı (B)

71-80 bal- yaxşı (C)

61-70 bal- kafi (D)

51-60 bal – qənaətbəxş (E)

51-bal dan aşağı- qeyri-kafi (F)

Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Kollecın daxili nizam –intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada təcbir göröləcəkdir.

VIII. Təqvim mövzu planı.

No»	Keçirilən <u>mühazirə və seminar</u> mövzularının məzmunu	Saat		
	Mühazirə və seminar mövzuları	Mühazirə	Seminar	Tarix
1.	Mövzu № 1: Ətraf aləmlə tanışlığın təcdrisi metodikası fənninin məzmunu. Fənn kurikulumu Plan: 1. Fənnin məzmunu 2. Məktəbə qədər təhsilin kurikulumu hazırlayarkən hansı prinsiplər götürülmüşdür.	2	2	
2.	Mövzu № 2: Metodlar və onlara verilən tələblər Plan: 1. Metodların seçilməsi	2	2	

	2. Təlimin təşkili formaları			
3.	Mövzu № 3: Şifahi metodlar Tərbiyəçinin sözü.Bədii ədəbiyyatın oxunması.Müsahibə metodu. Plan: 1. Müşahidə metodu 2. Tərbiyəçinin sözü. 3. Bədii ədəbiyyatın oxunması.	2	2	
4.	Mövzu № 4: Təcrübi metodlar. Eksperiment metodu. Əmək metodu Plan: 1. Təcrübə metodu. 2. Əmək metodu 3. Əmək tərbiyəsinin qarşısında duran vəzifələr.	2	2	
5	Mövzu № 5: Müşahidə.Nümayişetdirici metodlar Plan: 1. Müşahidə metodu. 2. Qısa müddətli müşahidə. 3. Müşahidənin təşkili. 4. Nümayişetdirici metodlar.	2	2	
6	Mövzu № 6: Didaktik oyunlar. Plan: 1. Didaktik oyunlar. 2. Əşyalarla oyunlar. 3. Stolüstü çap oyunlar.	2	2	

	4. Şifahi oyunlar.			
7	Mövzu № 7: <i>Məşğələ - əsas təlim forması kimi</i> Plan: 1. Təlim vəzifəsi. 2. Tərbiyə vəzifəsi.	2	2	
8	Mövzu № 8: <i>Gəzinti. Təbiət guşəsində və həyatı sahədə iş.</i> Plan: 1. Gəzintinin təşkili. 2. Gəzintinin quruluşu.	2	2	
9	Mövzu № 9: <i>Ekskursiya.</i> Plan: 1. Gəzintilərin əhəmiyyəti. 2. Həyatı sahədə iş. 3. Təbiət guşəsində iş.	2	2	
10	Mövzu № 10: <i>Təbiət nədir? Məktəbəqədər yaşlı uşaqların cansız təbiətlə tanış edilməsi.</i> Plan: 1. Təbiət nədir. 2. Cansız təbiət. 3. Canlı təbiət.	2	2	
11	Mövzu № 11: <i>Ətraf mühit və onun qorunması. Ekologiya.</i> Plan: 1. Ekoloji problemlər.	2	2	

	2. Ətrafmühitin qorunmasının əsas prinsipləri.			
12	Mövzu № 12: Uşaqların tərbiyəsində ekoloji biliklərin əhəmiyyəti. Plan: 1. Təbiət haqqında ilkin məlumatlar. 2. Doğma təbiətə məhəbbət.	2	2	
13	Mövzu № 13: Azərbaycanın təbiəti. Qoruqlar, yasaqlıqlar. Plan: 1. İqlim. 2. Göllər. 3. Bitki örtüyü. 4. Heyvanlar aləmi. 5. Qoruqlar və yasaqlar. 6. Qırmızı kitab.	2	2	
14	Mövzu № 14: Payız və qış fəslinin səciyyəvi əlamətləri. Plan: 1. Məktəbə hazırlıq qrup uşaqların payızda təbiətlə tanış edilməsi. 2. Məktəbə hazırlıq qrup uşaqlarının qışda təbiətlə tanış edilməsi.	2	2	
15	Mövzu № 15: Yaz və yay fəslinin səciyyəvi əlamətləri. Plan: 1. Yaz fəslinin səciyyəvi əlamətləri. 2. Yay fəslinin səciyyəvi əlamətləri.	2	2	

IX. Sərbəst işin mövzuları:

1. Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi. Ətraf mühitin insanların sağlamlığına təsiri.
2. Ətraf aləmdə olan cisim, maddə və hadisələr.
3. Canlıların müxtəlifliyi, canlıları öyrənən elm sahələri.
4. Bakteriyalar aləmi, Viruslar.
5. Mikroorqanizmlərin təbiətdə rolu.
6. Göbələklər aləmi.
7. Bitkilər aləmi.
8. Heyvanlar aləmi.
9. Ekoloji amillərin canlılara təsiri.
10. Ekoloji təhsil və tərbiyə.
11. Ailə həyatının hüquq və vəzifələri.
12. Adət və ənənələr, bayram və mərasimlər.
13. Sağlam həyat tərz.
14. Ətini, yağını və kürüsünü yediyimiz balıqlar.
15. Torpaq və onun xəzinəsi.
16. İnsanların qəniməti qurdlar.
17. Məskəni həm su, həm də quru olan heyvanlar.
18. Əti və südü ilə qidalandığımız heyvanlar.
19. İnsan tələbatının ödənilməsi.
20. Həyat rəmzi bitkilər.
21. Şəfəli bitkilər.
22. Təlimin təşkilinə bir nəzər.
23. Təlim metodu anlayışı.
24. Pedoqoji texnologiyalar, anlayışın bir nəzər.
25. İnkişaf etdirici funksiya.
26. İnteraktiv təlim metodları.

27. Təlim metodlarının təsnifatı.
28. Problemlitəlimvəproblemlişərhmetodu.
29. Temperaturanın orqanizmə təsiri.
30. Orqanizmin həyatında suyun rolu.
31. Ekoloji etikanın formalaşmasında mənəvi etik normaların yeri və rolu.
32. Dərman bitkilərindən istifadə.
33. Təbii otlaqların vəziyyəti.
34. Meşə örtüyünün ətraf mühitə təsiri.
35. Təbii ekoloji faktorların insan sağlamlığına təsiri.
36. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişaf xüsusiyyətləri.
37. Məktəbəqədər təhsil strategiyaları.
38. Məktəbəqədər yaşlı uşaqların inkişafı və tərbiyəsinə müsbət əxlaqi keyfiyyətlərin təsiri.
39. Şərq mütəfəkkirləri uşaqların inkişafı tərbiyəsi və təhsili haqqında.
40. Təbiətin gözəliyini qoruyaq.
41. Təlimin təşkili istifadə olunan forma və usulların.
42. İnsanda bioloji olan şərtlərlə təbii- ekoloji amillərin qarşılıqlı dialektikası.
43. Orqanizm – mühit münasibətlərində ekoloji amillərin rolu.
44. Ekoloji etikanın formalaşmasında mənəvi etik normaların yeri və rolu.
45. Məşğələnin təşkili üçün forma və metodlar.

KOLLOKIVUM

1. Ətraf aləmlə tanışlığın tədrisi metodikası
2. Məktəbəqədər təhsilin kurikulumu və prinsipləri.
3. Metodlar və onlara verilən tələblər.
4. Təlimin təşkili formaları.
5. Musahibə metodu.
6. Təcrübi metodlar.
7. Əmək metodu əxlaq tərbiyəsində rolu.
8. Müşahidə metodu.
9. Qısamüddətli və uzunmüddətli müşahidə.
10. Müşahidənin təşkili.
11. Didaktik oyunlar.
12. Əşyalarla oyunlar və şifahi oyunlarda qavrama və düşünmə.
13. Məşğələ - əsas təlim forması kimi
14. Təlim və tərbiyə vəzifəsi
15. Gəzinti. Təbiət guşəsində həyatı sahədə iş
16. Gəzintinin təşkili və quruluşu
17. Ekskursiya
18. Təbiət nədir? Məktəbəqədər yaşlı uşaqların cansız təbiətlə tanış edilməsi
19. Canlı və cansız təbiət
20. Ətraf mühit və onun qorunması. Ekologiya
21. Ətraf mühitin qorunmasının əsas prinsipləri.
22. Uşaqların tərbiyəsində ekoloji biliklərin əhəmiyyəti

23.Azərbaycanın təbiəti .Qoruqlar yasaqlıqlar

24.Payız və qış fəsilinin səciyyəvi əlamətləri.

X. İmtahan sualları:

1. Ətraf aləm və təbiətlə tanışlıq fəninin məzmunu.
2. Məktəbəqədər təhsilin kurikulumu hazırlayarkən hansı prinsiplər götürülmüşdür.
3. Metod və üsulların seçilməsi.
4. Təlimintəşkili və işformaları.
5. Müşahidəmetodu və məqsədi
6. Tərbiyəçinin sözü biliklərin zənginləşməsi.
7. Təcrübəmetodları idraki vəzifələrin həli yolları.
8. Əməkmetodu əxlaq tərbiyəsində rolu.
9. Əmək tərbiyəsinin qarşısında duran vəzifələr.
- 10.Müşahidəmetodu təlim tərbiyəvi əhəmiyyəti.
- 11.Qısa müddətli müşahidə.
- 12.Müşahidənin təşkili.
- 13.Nümayişetdirici metodlar.
- 14.Didaktik oyunlar haqqında bildiklərimiz.
- 15.Əşyalarla oyunlar və müqayisə etmə.
- 16.Stolüstü çapoyunlar və əyanilik prinsipi.
- 17.Şifahi oyunlar qavrama və düşünmə.
- 18.Təlim vəzifəsi və məşğələ.
- 19.Tərbiyə vəzifələri və məşğələnin əhəmiyyəti.
- 20.Gəzintinin təşkili və təhlükəsizliyə diqqət.
- 21.Gəzintinin quruluşu və onların növləri.
- 22.Gəzintilərin əhəmiyyəti.
- 23.Həyatın sahəsinin təşkili haqqında .
- 24.Təbiət gəzintisində iş və ekskursiyanın mahiyyəti.
- 25.Təbiət nədir.
- 26.Cansız təbiətin – canlı təbiətdən fərqi.
- 27.Canlı təbiət və bitkilərin tərkib hissəsidir.
- 28.Ekologiya. Ekoloji problemlər.
- 29.Ətraf mühitin qorunmasının əsas prinsipləri.
- 30.Təbiət haqqında ilk məlumatlar.
- 31.Doğma təbiətə məhəbbət.
- 32.Azərbaycanın iqlimi və təbiəti.
- 33.Göllər və su ehtiyatı.

- 34.Bitkiörtüyü və meşələrin qorunması.
- 35.Azərbaycanərazisiheyvanlalaraləmi.
- 36.Qoruqlar.Milli parklar.
- 37.Yasaqlar və yasaqların yaradılmasında əsas məqsəd.
- 38.Qırmızıkitab və təhlükəsi olan nadir növlər.
- 39.Məktəbəhazırlıq qrup uşaqlarının payızda təbiətlə tanış edilməsi.
- 40.Məktəbəhazırlıq qrup uşaqlarının qışda təbiətlə tanış edilməsi.
- 41.Yaz fəslinin səciyyəvi əlamətləri.
- 42.Yay fəslinin səciyyəvi əlamətləri.
- 43.Bədii ədəbiyyatın oxunması.
- 44.Kiçik qrup uşaqların yaz fəslilə tanış edilməsi.
- 45.Kiçik qrup uşaqların payızda təbiətlə tanış edilməsi.
- 46.Böyük qrup uşaqların payızda təbiətlə tanış edilməsi.
- 47.Kiçik və orta qrup uşaqların payızda təbiətlə tanış edilməsi.
- 48.Payız və qış fəslilə tanışlıq və fəslin səciyyəvi əlamətləri.
- 49.Qismüddətli və uzunmüddətli müşahidə müşahidənin təşkili.
- 50.Məşğələnin təlim və tərbiyəvi vəzifələri

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar:

Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn haqqında fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdır.

və təbiətin tədrisi fənninin tədrisi zamanı tələbələrəətraf aləmlə tanışlıq müxtəlif bölmələrinin və praktik tətbiqini öyrədilməsi fənn üzrə qoyulan əsas tələblərdən biridir. Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası fənninin tədrisi zamanı qoyulan tələblər aşağıdakı kimidir:

- Mühazirə mətninin hazırlanması,
- test tapşırıqları,
- referatları,
- imtahan sualları,
- fərdi tapşırıqlar,
- tətbiq məsələləri.

Öyrənməni təşkil edir:

- “Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası” fənninin inkişafının aktual və problemləri
- “Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası” fənninin öyrənilməsinin yeri, rol və əhəmiyyəti
- “Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası” fənninin digər elmlərlə qarşılıqlı əlaqəsi

XII. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

“Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası” fənninin sillabusu “Məktəbəqədər təlim

və tərbiyə."ixtisasının tədris planı və Ətraf aləmlə tanışlıq və təbiətin tədrisi metodikası fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus «Kimya,Biologiyavə meşəçilik» FBK-da müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (11FEVRAL 2019-ci il, protokol № 7).

Fənn müəllimi:

Kərimova Cəsarət

FBK sədri:

Şahverdiyeva İlahə